

15 - 13 בנובמבר 1972

גולדה אינה אוהבת

אותנו. למה?

במשך שנה שלמה צברה גולדה מאיר את השאילתות שלנו. עד שהגיע הזמן ולא היה עוד מנוס מלהשיב עליהן.

התוצאה: דוֹקרב לעיני ממשלת ישראל של מנהיגי יהדות בריטניה, כמה מדינאים אמריקאיים וסתם קהל טוב ביציע הכנסת. הנושא: 12 שאילתות שלנו, שרובן הוכנו על-ידי אמנון זיכרונני.

זה התחיל בנימה טובה. אפילו נימוסית.

ב־9 בינואר 1972 שאלנו את גולדה אם הבטיחה להקים 250 יחידות-דיור בקריית המתנחלים בחברון, נוסף על 250 היחידות הראשונות. באיחור של 11 חודש (לעומת 42 הימים המותרים על-פי תקנון הכנסת) השיבה גולדה שבחור־דש מאי אכן הוחלט להקים 200 יחידות-דיור נוספות שם. הוֹרֵי יִשְׂרָאֵל יִשְׁעִיהוּ: שאלה נוספת לחבר־

הכנסת אבנרי. **אורי אבנרי:** עם כל הכבוד לעומס התפקידים המור־טל על ראש־הממשלה, האם היתה סיבה כלשהי לכך ש־התשובה לשאילתה זו השהתה במשך 11 חודשים? **גולדה מאיר:** אני יכולה רק לבקש סליחה.

קדתי לה קידה נימוסית, והגענו לשאילתה הבאה. הפעם מחודש מארס. שאלנו בדבר מדיניות ההתנחלות בשטחים. גולדה איש־רה שהוקמו 44 יישובים בשטחים המחוזקים, אך סירבה

בשעת הדוֹקרב: אבנרי

למסור פרטים על היישובים המתוכננים. היא התחמקה ממתן תשובה על השאלה מה הן ההנחיות להקמת היישובים.

הוֹרֵי יִשְׂרָאֵל יִשְׁעִיהוּ: שאלה נוספת לחבר־

הכנסת אבנרי. **אורי אבנרי:** כבוד ראש־הממשלה, האם במיסגרת מדיניות הממשלה, האומרת שהיא מוכנה לנהל משא־ומתן בלי תנאים מוקדמים עם מדינות ערב, מוכנה הממשלה לנהל משא־ומתן גם על השטחים שתליהם כבר הוקמו יישובים? **גולדה מאיר:** אין זו שאלה נוספת. זהו לכל הדין עות נושא חדש, שאינו קשור טכנית להתיישבות או להיאחזות. כאשר חבר־הכנסת הנכבד גייש שאילתה, בוודאי יקבל תשובה.

זאת היתה התחמקות גלויה. אין צורך בשאילתה

נוספת כדי להשיב על שאלה עקרונית כה פשוטה. הנור־בעת במישרין משאלתי על ההנחיות. אבל הטון עוד היה נימוסי.

הוא החרף בשאילתה הבאה, מחודש מאי. היא נגעה לשאלת נכבדי עזה, שביקשו לדעת, בפגישה עם האלוף רחבעם זאבי, אם יש תוכנית להקים יישובים באזור רפיח. **גולדה מאיר:** הממשלה מודיעה על תוכניותיה בעת שהיא רואה בכך צורך ותועלת.

הוֹרֵי יִשְׂרָאֵל יִשְׁעִיהוּ: שאלה נוספת לחבר־

הכנסת אבנרי. **אורי אבנרי:** גברתי ראש־הממשלה, בשעתו נאמר שגידור השטח בפיתחת רפיח בא מסעמי ביטחון גרידא. בינתיים הוקמו שם יישובים, והממשלה הודיעה על כך. האם לאור עובדות אלה אין צורך לתקן את ההודעה המקורית בדבר מטרת הגידור? **גולדה מאיר:** יש לי ספק אם חבר־הכנסת אבנרי מצטט בדיוק את ההודעות שניתנו בזמנו. בכל אופן, זה איננו נוגע לשאילתה הזאת.

בתשובה לשאילתה הבאה שלי, הודיעה גולדה מאיר שאין היא מוכירה את האפשרות שהועלתה על-ידי יגאל אלון, לכונן קונפדרציה בין ישראל ובין מדינה פלסטינית שתקום בשטחים המחוזקים.

עשיתי הפסקת-נופש, ולא שאלתי שאלה נוספת. לעור־מת זאת התפרץ לפתע ממאיר יערי וקרא בזעם לתוך המיקרופון: „האם יש גם להברי־כנסת אחרים, חוץ ממאורי אבנרי, שאילתות?”

השאילתה הבאה נגעה אף היא לרפיח. שאלנו לגבי נאום שנאמה גולדה על אותו נושא. גולדה ציטטה את דבריה, מהם נבע שפינוי הכוזאים בפיתחת רפיח נעשה בלי אישור הממשלה.

הוֹרֵי יִשְׂרָאֵל יִשְׁעִיהוּ: שאלה נוספת לחבר־

הכנסת אבנרי.

אורי אבנרי: גברתי ראש־הממשלה, האם נכון לומר — לאור מה שאמרת כרגע — שעמדת הממשלה היא: שבוצעה פעולה בלי פקודה, בלי אישור הממשלה, אבל הממשלה נתנה לאחר־מעשה אישור לפעולה שלא בוצעה באישורה? **גולדה מאיר:** מה שאמרת זה בדיוק מה שאמרת. תפרש זאת כרצונך. אבל זה יהיה הפירוש שלך.

הדברים התחממו במהירות. שאלנו את גולדה מדוע סירבה בשטח. מייד אחרי הסערה שקמה בגלל ה„חריג־בפיתחת רפיח, בלוויית „קצין בכיר בצה״ל, שגונה על

— מול ישעיהו וגולדה —

חלקו בפרשת פיתחת רפיח. האם יש לראות בשיתוף הקצין הנזל מתן גיבוי מטעם ראש־הממשלה לקצין? **גולדה מאיר:** איני בודקת אם בין האנשים שאני פוגשת בסיוע יש קצינים שקיבלו או ראויים לצל־ש, או קיבלו או ראויים לנזיפה. איני בודקת זאת לפני הסיור ולא אחרי הסיור.

הוֹרֵי יִשְׂרָאֵל יִשְׁעִיהוּ: שאלה נוספת לחבר־

הכנסת אבנרי.

אורי אבנרי: גברתי ראש־הממשלה, עם כל ה־כבוד, האם את חושבת שראש־הממשלה צריכה להופיע בשטח זה בליווי קצין בכיר, שזה עתה גונה רשמית על מעשיו באותו שטח עצמו? האם אין זאת תמיכה פ־גנתית באותו קצין ובמעשיו?

גולדה מאיר: חבר־הכנסת אורי אבנרי יודע שלא הופיע בשום עיתון ובשום מקום שמו של איזה שהוא קצין בכיר שגונה, והוא לא יכול להוסיף ולשאול כאלו כל אחד יודע מהו הקצין שגונה.

אורי אבנרי: אבל את יודעת מי הוא!

גולדה מאיר: אינני יודעת אם אני יודעת מה שאתה יודע. יש דברים שאתה יודע, ולאשרי אני לא יודעת. אתה אולי חושב את ההיפך.

השאלה הבאה נגעה לעקורי בירעם ואיקרית. שאלנו ביולי, לפני החלטת הממשלה, מה מתכוונת הממשלה לעשות כדי לתקן את העוול.

גולדה השיבה שאין לתושבים רשות לחזור, והמיש־טרה תמנע את הדבר.

הוֹרֵי יִשְׂרָאֵל יִשְׁעִיהוּ: שאלה נוספת לחבר־

הכנסת אבנרי.

אורי אבנרי: גברתי ראש־הממשלה, האם זוהי החלטה סופית? אם יחול שינוי במצב הביטחון בגבול

הצפוני, האם תהיה הממשלה מוכנה לשקול את הח־

לשטח מחדש?

נרמה שהפעם היססה גולדה במשך אלפית של שנייה.

היא נשמה עמוק ואמרה:

גולדה מאיר: ההחלטה היא סופית!

משם עברנו לנושא אחר לגמרי — איכות הסביבה. שאלתי אם היא מוכנה להקים מיניסטרוני מיוחד לאקר־לוגיה, כפי שהצעתי מעל דוכן הכנסת.

גולדה השיבה תשובה ארוכה על ועדה חדשה שהוק־מה לשם טיפול בנושא זה. לשאלה עצמה לא ענתה כלל.

הוֹרֵי יִשְׂרָאֵל יִשְׁעִיהוּ: שאלה נוספת לחבר־

הכנסת אבנרי.

אורי אבנרי: כבוד ראש־הממשלה, עם כל הכבוד

לצעד הזה, האם את מוכנה להתייחס אליו כאל צעד

זמני בלבד, ולשקול בעוד מועד את ההצעה להקים מי־

ניסטרוני לענייני אקולוגיה, הדרוש למדינה לדעת כל

המומחים?

גולדה מאיר: אני תמיד מוכנה לחשוב על דברים

חדשים.

מכאן עברנו לפרשת מינכן. על שלוש שאילתות שלי לגבי המחללים הביטחוניים, סירבה גולדה להשיב בכלל, בטענה שאין לה מה להוסיף להודעה שמסרה

בשעתו.

הוֹרֵי יִשְׂרָאֵל יִשְׁעִיהוּ: שאלה נוספת לחבר־

הכנסת אבנרי.

אורי אבנרי: גברתי ראש־הממשלה, האם חילוקי

הדיעות בין ממשלת־ישראל לבין ממשלת הרפובליקה

הפדרלית הגרמנית, שאליהם התייחסת באותה הודעה,

יישובו בינתיים?

גולדה מאיר: זה לא שייך לשאילתה זו.

אחרי „סעיף דיין” —

„סעיף גולדה”

עוד באותו יום הגשנו ליוֹר ועדת־הכנסת הצעת־תיקון לתקנון הכנסת, וביקשנו להוסיף לו את ה־סעיף הבא:

„טען השר (העונה לשאילתה) כי השאלה הנוספת אינה נובעת מתוכן השאילתה או התשובה, יכריע בעניין וישכיראש הישיבה. קבע וישכיראש הישיבה כי השאלה הנוספת נובעת מתוכן השאילתה או התשובה, יחייב את השר להשיב עליה מייד.”

בדבר־ההסבר, שצורפו להצעה, כתבנו: לאחרונה מסרבים שרים, ובכלל זה ראש־הממשלה, להשיב על שאלות נוספות, בטענה שהן אינן נובעות מתוכן השאילתה ומתשובת השר, וכי השאלה מחייבת הגשת שאילתה חדשה.

כך קרה (היום), כאשר ראש־הממשלה השיבה, על כמה משאלות הנוספות, שהן אינן „שייכות לשאילתות”, למרות שהשאלות התייחסו בבירור לנושא השאילתה ו/או לתוכן תשובתה.

הדבר מאפשר לשר להתחמק, למעשה, ממתן תשובה עניינית לשאילתה, וגם מן השאלה הנוספת. מכיוון ששרים מסויימים התרגלו להשיב על שאילתות שאינן נוחות להם תשובות מתחמקות, חיוני הוא לתת שיניים לשאלה הנוספת, כדי לאפשר לח״כ השואל להכריח את השר להשיב תשובה עניינית.

בהיעדר אפשרות זו, מאבדת השאילתה את כוחה כאמצעי לפיקוח הכנסת על מעשי הרשות המבצעת. העיתונות הדביקה להצעה זו מייד את השם „סעיף גולדה” — אחרי שקראה להצעה שהגשתי שבוע קודם

לכן, על נושא זה, „סעיף דיין”.

עבירה פלילית:

„ביזיון הכנסת”

צבי („צ׳רה”) צור היה המג״ד שלי במילחמת־העצ־מאות. הוא היה חייל מצויין, בעל אומץ־לב אישי רב. אבל כשהוא מסרב להופיע בפני ועדה של הכנסת, זה מעשה חמור.

לאחרונה הלכו רבים בדרך זו. בחקירת פרשת „אוטוקארס” סירבו כונסי־הנכסים של המיפעל ורואה־חשבון להיענות להזמנת ועדת־הכלכלה (שאני חבר בה).

כל המעשים האלה עוררו את השאלה החמורה: מהו כוחה של הכנסת לתזמן עדים כדי לנהל חקירה, בתוקף תפקידה כמפקחת על הממשלה?

כיום אין לוועדה של הכנסת הסמכות לחייב עדים להופיע בפניה ולהשיב לשאלותיה. בשיבה האחרונה של ועדת־הכלכלה הצעתי שהוועדה תחליט מייד לעורר את הכנסת לבעייה זו — על-ידי כך שתניח על שולחן הכנסת „מסקנות־ביניים”, הצעתי את הנוסח הבא:

(1) ועדת הכלכלה קובעת כי סירובם של אזרחים להופיע בפני ועדה של הכנסת שמה

לאז את מילוי תפקידה של הכנסת כזרוע ה־מפקחת על פעולות הרשות המבצעת.

(2) הוועדה פבורה כי על הכנסת לחוקק

תיקון ל„חוק־יסוד הכנסת”, שבו יוגדר הסירוב

להופיע בפני ועדה של הכנסת כ„כזיון הכנסת”